

Попадич О. О.,
доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

Ключкович Т. В.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

Динамічний розвиток сучасного суспільства актуалізує значення неперервної освіти в особистісному і професійному житті людини. У цьому процесі важливою складовою є неформальна освіта, оскільки вона забезпечує оновлення та удосконалення компетенцій особистості протягом життя. Особливого значення неформальна освіта набуває в професійній діяльності майбутнього вчителя початкової школи, оскільки вона пов'язана з його постійним самовдосконаленням та оновленням змісту, форм і методів навчання. Саме тому кафедрою загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» упроваджуються елементи неформальної освіти.

Інклюзивна освіта – це освітня технологія, яка передбачає навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами у звичайному закладі освіти, де створені відповідні умови для забезпечення максимальної ефективності навчального процесу [1, с. 123]. Оскільки питання інклюзивної освіти сьогодні є дуже актуальними і майбутні фахівці початкової школи повинні бути готові самостійно розв'язувати складні питання навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами, кафедрою загальної

педагогіки та педагогіки вищої школи введено в освітню програму спеціальності «Початкова освіта» навчальний курс «Інклюзивна освіта». Освітній і професійний стандарти містять вимоги до вчителя початкової школи, що стосуються необхідності формування у нього компетенцій, що дозволяють реалізувати програми інклюзивного навчання [2, с. 47].

Питання інклюзивної освіти в Україні вивчали О. Будник, А. Колупаєва, Л. Міщик, Ж. Матюх, Ю. Носенко та інші. Питанням дистанційної освіти присвячені роботи як багатьох зарубіжних науковців (Р. Деллінг, Д.Кіган, М. Мур, А. Кларк, М. Сімонсон, М. Томпсон та ін.), так і вітчизняних (О. Андреев, І.Гулівата, Л.Гусак, І. Козубовська, К. Рум'янцева, В.Староста, А. Хуторський та ін.). Кафедрою загальної педагогіки та педагогіки вищої школи запроваджено курси з інклюзивної освіти (модератор курсів – авторка статті д. пед. наук О. Попадич) (рис. 1).

Рис. 1. Проведення курсів з інклюзивної освіти он-лайн

Слухачами курсів є як сьогоденні здобувачі вищої освіти (бакалаври і магістри дошкільної і початкової освіти), так і випускники кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи минулих років, а також студенти кафедри соціології та соціальної роботи (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/nafsn-zanyattya-z-Inklyuzivnoji-osvIti-dlya-maybutnih-fahIvtsIv.htm>).

Відповідно до програми курсів, заняття проводять викладачі кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи (серед яких авторка статті – к. пед. наук Т. Ключкович), кафедри психології УжНУ, викладачі Мукачівського державного університету, Тернопільського національного педагогічного університету, Закарпатського інституту післядипломної освіти, завідувач закладу дошкільної освіти М.Ковач (м.Ужгород) та лектори, які з власного досвіду знають про проблеми інклюзивного навчання учнів та студентів, оскільки належать до категорії осіб із порушенням зору: Марина Володимирівна Сташина-Неймет, спеціаліст Центру гуманітарно-виховної роботи, профорієнтації та працевлаштування ДВНЗ УжНУ, експертка з питань доступності ГО «Громадський холдинг «Група впливу» та Олександр Іванович Неймет, член громадської організації товариства сліпих в Закарпатській області, консультант та помічник дітей, які належить до категорії з особливими освітніми потребами і потребують додаткової підтримки під час освітнього процесу в інклюзивному класі Ужгородської гімназії №14.

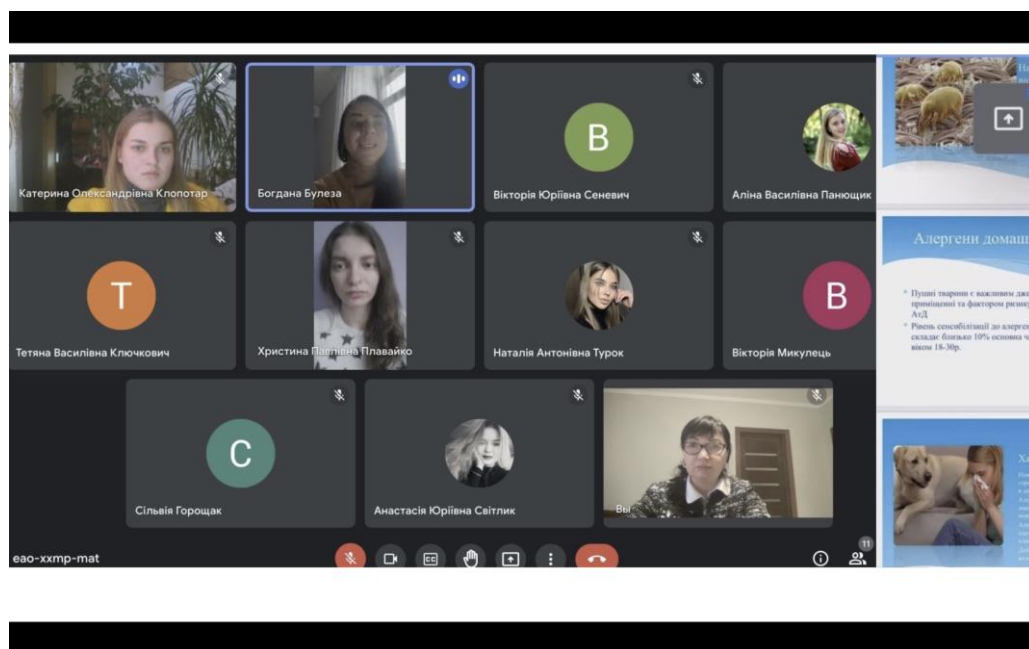

Рис. 2. Курси з інклюзивної освіти з Б. Булезою

Також заняття з курсантами проводила Булеза Богдана Ярославівна – лікар імунолог-алерголог Закарпатської обласної клінічної лікарні (рис. 2).

На зустрічі Б. Булеза розповіла про заходи захисту дітей від бактерій та гельмінтів, про профілактику алергії в межах навчальних закладів, про активну співпрацю з батьками з метою пропаганди здорового харчування та про необхідні консультації з лікарями задля максимального обмеження дії алергенів на організм дитини (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/kafedroyu-pedagogiki-vprovadzhuyutsya-elementi-neformalnoi-osviti.htm>).

Особливістю освітньої програми «Початкова освіта» є те, що вона передбачає підготовку здобувачів вищої освіти до впровадження нових освітніх, педагогічних та інформаційних технологій у професійній діяльності в умовах полікультурного середовища. Оскільки Закарпатська область є унікальним полікультурним регіоном, який межує з 4 зарубіжними державами, то в освітніх програмах акцентовано потребу регіону в підготовці фахівців з полікультурним світобаченням. Тож ефективною у даному контексті є співпраця кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи із Закарпатським обласним благодійним фондом «Благо» та ГО «Карпатська фундація» (рис. 3). У межах співпраці члени кафедри та студенти ознайомилися з презентацією соціального проєкту «Підтримка раннього розвитку та соціалізації дітей ромської громади Закарпаття, 2020-2021 р.), а також вивчали досвід практичної діяльності організацій, що брали участь у проєкті «Підтримка раннього розвитку та соціалізації дітей ромської громади Закарпаття», а саме: про надання освітньої та соціальної допомоги дітям Закарпатським обласним благодійним фондом «Благо», про допомогу ромським дітям у здобутті освіти громадською організацією «Рука допомоги», про сприяння інтеграції ромських дітей у освітнє середовище громадської організації «Інтелект-Уж» та благодійного фонду «Центр громадських ініціатив». Викладачі кафедри також відвідали Закарпатський обласний благодійний фонд «Благо» з метою обговорення подальшої співпраці <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/spivpratsya-kafedri-pedagogiki-iz-blagodiyim-fondom-bлаго-.htm>.

Рис. 3. Зустріч представників кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи із Закарпатським обласним благодійним фондом «Благо» та ГО «Карпатська фундація»

Отже, висновкуємо, що як під час традиційного, так і під час дистанційного навчання у майбутніх учителів початкової школи формуються компетенції, які дозволяють реалізувати програми інклюзивного навчання. Ці компетенції допоможуть майбутньому вчителю взаємодіяти з дітьми та родиною для вирішення проблем інклюзивної освіти. Також майбутні вчителі початкової школи беруть участь у різних формах (університетських, дистанційних) і видах (семінари, практикуми, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) неформальної освіти, отримують сертифікати, що дозволяє їм здобути додаткові бали.

Список літератури:

1. Бондар В. І. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: посібник для вчителів початкових класів. Київ, 2004. 152 с.
2. Демченко І. І. Готовність учителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти: структура та діагностика. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2014. 160 с.